

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА
ЗА НАСТАВНО- НАУЧНАТА ОБЛАСТ КЛАСИЧНА АРХЕОЛОГИЈА: ГРЧКА И
РИМСКА КУЛТУРА; РИМСКА ПРОВИНЦИСКА КУЛТУРА НА
ФАКУЛТЕТОТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ ПРИ
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 1602-54/5 од 11.3.2020 година донесена на 143-та седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки, одржана на 11.3.2020 година, определени сме за членови на Рецензентската комисија за избор на еден наставник во сите звања за наставно - научната област *Класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура* на Факултетот за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, во следниот состав:

- проф. Виктор Лилчиќ Адамсен, редовен професор на Филозофски факултет при Универзитет „Кирил и Методиј“ - Скопје (претседател).
- проф. д-р Елица Манева, редовен професор во пензија - Скопје (член).
- проф. д-р Бошко Ангеловски, научен советник/редовен професор во ЈНУ Институт за старословенска култура – Прилеп, (член).

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 18.2.2020 година и во предвидениот рок се пријави проф. д-р Трајче Нацев, вонреден професор на факултетот за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ Штип.

Пријавата внимателно ја разгледавме и утврдивме дека кандидатот вонр. проф. д-р Трајче Нацев, врз основа на распишаниот Конкурс, уредно, навремено и во комплет ги има доставено следниве документи: 1. Пријава, 2. Диплома за одбранет докторски труд (еден примерок од дипломата оригинал и три копии заверени кај нотар), 3. Диплома за завршени додипломски студии (заверена кај нотар), 4. Диплома за магистерски студии (заверена кај нотар), 5. Кратка биографија (во четири примерока), 6. Список на објавени научни и стручни трудови (по еден примерок од трудовите), 7. Список на реализирани проекти, 8. Потврда дека се служи со еден странски јазик, 9. Еден примерок од докторскиот труд и 10. Уверение за државјанство.

Врз основа на приложената документација од кандидатот, чест ни е на Наставно - научниот совет на Факултетот за образовни науки да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатот **проф. д-р Трајче Нацев** е роден на 1 октомври 1959 година во Неготино. Основно и средно гимназиско образование завршува во Штип. Во учебната 1979/80 година се запишува на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофски факултет при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во 1987 година дипломира и се стекнува со звање **дипломиран историчар на уметноста со археологија**.

Во учебната 2001/2002 година се запишува на постдипломските студии по археологија на Институтот за историја на уметноста и археологија на Филозофски факултет при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. На 30.10.2006 година го брани магистерскиот труд под наслов *Доцноантичкиот град Баргала* и се стекнува со академско звање **магистер на археолошки науки**.

Во 2008 година пријавува тема за изработка на докторска дисертација на Институтот за историја на уметноста и археологија при Филозофски факултет во Скопје под менторство на проф. д-р Виктор Лилчиќ под наслов *Атиката во Брегалничкиот басен*. Во мај 2010 година успешно ја одбранува докторската дисертација, со што се стекнува со академско

звање доктор на археолошки науки.

Од неговото вработување од 1988 па сè до 2011 година во НУ Завод за заштита на спомениците на културата и народен музеј Штип, има раководено со над двеста проекти финансирани од Министерство за култура на Р.Македонија (од областа на музеологијата и конзервација на недвижно културно наследство), во над дваесет проекта од областа на заштитни археолошки истражувања, во над 40 проекта како член на стручна екипа и изработка на над 50 елаборати за конзервација на недвижно културно богатство.

Во истиот период како раководител и член на стручна екипа бил ангажиран од повеќе институции од областа на музеологијата и заштитата: НУ Музеи на Македонија – Скопје, Национален конзерваторски центар – Скопје, НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј Струмица, Народен музеј Св.Николе, НУ Музеј Гевгелија и НУ Стоби.

Во периодот од 2010 до 2015 година беше ангажиран како раководител и член на проекти од научноистражувачка работа и заштита на културното наследство во Р.Македонија и Р.Бугарија.

- Погребување под могили во долината река Крива Лаковица, Општина Конче.
- Пајонски утврдување населби и некрополи по долината река Брегалница.
- Археолошко истражување на локалитетот Исар Марвинци.
- Изработка на проект за конзервација и реставрација на објект Куќа со триклиниум со триклиниум на археолошкиот локалитет Стоби.
- Изработка на проект за конзервација и реставрација на објект Храм археолошкиот локалитет Стоби.
- Изработка на проект за конзервација и реставрација на Фонтана на објект Перистерија на археолошкиот локалитет Стоби.
- Изработка на проект за конзервација и реставрација на објект Скенска зграда на археолошкиот локалитет Скупи.
- Изработка на основен Проект за конзерваторско реставраторски работи на објектите од сектор 1 на археолошкиот локалитет Кале, Скопје.
- Изработка на проект за конзервација и реставрација на внатрешни преградни бедеми на археолошкиот локалитет Кале, Скопје.
- Изработка на проект за конзервација и реставрација на објект од 14-16 век и објект од рано отоманско време фаза 2 од 17-18 век на археолошкиот локалитет Кале, Скопје.
- Конзервација и реставрација на објект Куќа со триклиниум на археолошкиот локалитет Стоби.
- Конзервација и реставрација на објект Храм на археолошкиот локалитет Стоби.
- Конзервација и реставрација на објект Антички театар на археолошкиот локалитет Стоби.
- Консултант за конзервација, реставрација и реконструкција со црковен комплекс и фортификацијата на утврдувањето Цари Мали Град село Белчин Општина Самоков Р.Бугарија (проектот е финансиран од Европска Унија).
- Учество како партнер во локален проект за локација и обработка на нови археолошки локалитети во Општина Самоков во Р.Бугарија.
- Консултант при изработка на проект за конзервација и реставрација на новотокриени објекти на археолошкиот локалитет Цари Мали Град село Белчин Општина Самоков Р.Бугарија.

Во истиот период, кандидатот проф. д-р Трајче Нацев е автор на една монографија, дел од научна книга во странство, на тринаесет научни труда во меѓународни и домашни списанија и автор и коавтор на археолошки поставки во странство и во Р.Македонија.

Во периодот од 2015 до 2020 година беше ангажиран како раководител и член на проекти од научноистражувачка работа и заштита на културното наследство во Р.Македонија и Република Бугарија:

- Универзитет „Гоце Делчев“ (Пајонски утврдувања, населби и некрополи по долината на река Брегалница и Палеолитот во Источна Македонија).
- Завод за заштита на споменците на културата и музеј Струмица (изработка на проекти за: конзерваторско реставраторски работи на средновековната црква на локалитетот Мал Кајсии, село Банско, Св. Четириесет маченици село Банско и Средновековната црква во подножјето на Цареви Кули – Струмица).
- НУ Народен музеј Гевгелија (изработка и реализација на проект: Конзерваторско реставраторски работи на бедемот и кулите на акрополот на археолошкиот локалитет Вардарски Рид – Гевгелија).
- Локален музеј Демир Капија (изработка и реализација на проект Конзерваторско реставраторски работи на одбранбената кула на Стрезов Град, село Челевец).
- НУ за управување со археолошкиот локалитет Стоби (изработка и реализација на проекти, Плоштад Виа Сакра, Римски театар и сцена).
- НУ Центар за конзервација – Скопје (изработка и реализација на проекти за конзерваторско реставраторски работи: Скопско Кале; Римски театар на археолошкиот локалитет Скупи) и Р.Бугарија

Општи услови за избор:

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање редовен професор

1. Вонреден професор од научната област во која се избира: Кандидатот д-р Трајче Нацев е доктор на археолошки науки. Јавно ја одбранил докторската дисертација на 25.5.2010 година на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Кирил и Методи“ во Скопје, на тема: „Антиката во Брегалничкиот Басен“, работен под менторство на проф. д-р Виктор Лилчиќ - Адамс. Со одлука бр. 1662-194/9 од 19.8.2015 година, кандидатот е избран за вонреден професор во наставно научни области: Класична археологија, грчка и римска култура, римска провинциска култура на Факултетот за образовни науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.
2. Објавени најмалку шест научноистражувачки труда во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации.

Бр	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на списанието
1.	<i>1.Nacev Trajce</i> (2015).	Fortification of the Medieval Fort Isar – Stip	Folia Archaeologica Balkanica, 3. pp. 455-476. ISSN 1857-5307	2015
2.	<i>Нацев Трајче</i> Веселинов Д. (2015)	Потенцијални ризици и опасности врз археолошките локалитети во горниот тек на река Брегалница.	Зборник на трудови од Меѓународниот симпозиум „Денови на Јустиниан I“. ISSN ISBN: 978-608-4714-13-2	2015

3.	Нацев Трајче., Веселинов Драган (2015)	Загрозување на недвижното културно наследство во Република Македонија од елементарни непогоди и потребата од мапирање и елаборирање на критични места.	Knowledge - International Journal, 11.1. pp. 361-364. ISSN 1857-92	2015
4	Нацев Трајче., Веселинов Драган (2015)	Одбранбениот систем на градот Баргала.	Гласник, Институт за национална историја, 59 (1). pp. 27-34. ISSN 0583-4961	2015
5.	Нацев Трајче., Веселинов Драган (2015)	Трансформација на доцноантичките во средновековни утврдувања во Брегалничкиот Басен.	Зборник на трудови од Меѓународниот симпозиум „Денови на Јустиниан I“. ISSN ISBN: 978-608-4714-13-2	2015
6.	Нацев Трајче Веселинов Д. (2016)	Едукацијата на младата популација во основното и средното образование за заштита на недвижното културно наследство.	Зборник на трудови - Состојби, предизвици и перспективи во воспитанието и образованието во Република Македонија. ISSN 978-608-242.	2016
7.	Nacev Trajce., Sekulov P. Vane., (2016)	The tumulus of the domina from Gaynov Dol	Institute for Protection of the Monuments of Culture and Museum Strumica Acta musei, Tiberiopoltani vol.1 Strumica pp. 27-34. ISSN 0583-4961	2016
8.	Nacev Trajce and Veselinov Dragan (2016)	Protection of the economic places in the late antique period in the regions of the Malesevo and Pijanec.	Review of the Institute of History and Archaeology RIHA. ISSN 2671-3144	2016
9.	Нацев Трајче Веселинов Д. (2016)	Неутврдени доцноантички населени места во Брегалничкиот Басен.	ИСТОРИЈА, год. L/LI, СКОПЈЕ, 2015/2016, бр.1, Здружение на историчарите на Република Македонија. ISSN 0579-0263	2016
10.	Нацев Трајче Веселинов Д. (2016)	Вински региони во провинција Македонија Втора.	Годишник на асоцијација “Онгъл”. ISSN 1311-493X	2016

11.	Нацев Трајче., Веселинов Драган (2016)	Културната историја на Штип во праисторијата.	Зборник на трудови, Прва меѓународна научна конференција „ФИЛКО“ - филологија, култура и образование. ISSN ISBN 978-608-244-308-9	2016
12.	Нацев Трајче., Веселинов Драган (2016)	Потенцијални ризици и опасности од елементарни непогоди врз средновековните православни цркви во Штип.	Knowledge - International Journal, 12.1. pp. 417-420. ISSN 1857-92	2015
13.	Нацев Трајче., Веселинов Драган (2016)	Потребата, значењето и придонесот на „Процената на загроеноста на безбедноста од сите ризици и опасности“ кај недвижното културно наследство во Република Македонија.	Knowledge: International Journal Scientific Papers, 13.2. pp. 175-178. ISSN 1857-92	2016
14.	Нацев Трајче., Веселинов Драган (2016).	Градежни техники во античкиот период во Брегалничкиот Басен.	Knowledge - International Journal, 14.2. pp. 720-723. ISSN 1857-92	2016
15.	Нацев Трајче Веселинов Д. (2016)	Одбранбени елементи кај доцноантичките утврдувања во Брегалничкиот Басен.	Гласник, Институт за национална историја, 60 (1). pp. 71-80. ISSN 0583-4961	2016
16.	Stojanovski Darko, and Trajce Nacev and Marta Arzarelo (2014)	Pottery typology and the monochrome Neolithic phase in the Republic of Macedonia.	28 The Neolithic and Eneolithic in Southeast Europe: New Approaches to Dating and Cultural Dynamics in the 6 th to 4 th Millennium BC, 28. pp 9-19. ISSN 0723 - 172	
17.	Нацев Трајче., Веселинов Драган (2017)	Possible risks and dangers on archaeological sites along the lower flow of the river Bregalnitsa.	Зборник на трудови од Четвртиот меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан I“. ISSN ISBN: 978-608-4714-17-0.	2017
18.	Nacev Trajce and Atanasova, Ilinka (2017)	New findings regarding the economic part of Bargala.	Review of the Institute of History and Archaeology RIHA. ISSN 2671-3144	2017

19.	Нацев Трајче., Дарако Стојановски (2017)	Градот Баргала од 7 до 12 в.	Годишник на асоцијација “Онџл”. том.15 год.XI 2017, ISSN 1311-493X	2017
20.	Нацев Трајче., Веселинов Драган (2017)	Праисториски и раноантички утврдени места во Брегалничкиот Басен.	Гласник, Институт за национална историја, год 61, бр.1. ISSN 0583-4961	2017
21.	Атанасова. Илинка., Нацев Трајче., (2017)	Новооткриена работилница за стакло во Баргала.	Balcanoslavica,46. ISSN 2545-4358	2017
22.	Нацев Трајче Веселинов Д. (2017)	Одбраната и заштитата во Македонија од антиката до Првата светска војна.	Годишник на асоцијација “Онџл”. Том.15, год.XI. ISSN 1311-493X	2017
23.	Нацев Трајче	Конзерваторско-реставраторски работи на објект Стоа, на археолошкиот локалитет Вардарски Рид – Гевгелија.	Balcanoslavica, 45 (1-2). ISSN 2545-4358	2017
24.	Нацев Трајче., Звонимир Николовски, Веселинов Драган (2018)	Античката патната комуникација Астибо-Визианум	Гласник,год.62, бр.1 и 2. ISSN 0583-4961	2018
25.	Нацев Трајче., Веселинов Драган. (2018)	Ризици и опасности од елементарни непогоди кај објектите и местата прогласени за културно наследство на територијата на	Источниот регион. Зборник на трудови од Петтиот меѓународен симпозиум Денови на Јустинијан I. ISSN 978-608-4714-99-6	2018
26.	Нацев Трајче., Веселинов Драган. (2018)	Културната историја на градот Штип од антиката до доаѓањето на османлиите. Годишник на асоцијација “Онџл”, 12 (16). ISSN 1311-493X	Годишник на асоцијација “Онџл”, Том.16. год.XII. ISSN 1311-493X	2018

27.	Petrova, Svetla and Nacev, Trajce (2019)	The Sarcophagus with Amazonomachy from Bargala.	Folia Archaeologica Balkanica, IV.. ISSN 1857-5307	2019
28.	Нацев Трајче , Веселинов Драган. (2019)	Влијанијата и последиците од елементарните непогоди кај спомениците од османлискиот период во Источниот регион. Меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан“.	Зборник на трудови од Шестиот меѓународен симпозиум Денови на Јустинијан I. ISSN 978-608-4714-99-6	2019
29.	Нацев Трајче Веселинов Д. (2019)	Заштита на стопанските места во доцноантичкиот период во виничкиот, кочанскиот, штипскиот и светиниколскиот регион.	Годишник на асоцијација “Онгъл”. Том.17, год. XIII. ISSN 1311-493X.	2019

3. или три научни труда во научно списание со импакт фактор во последните пет години:

Ред.бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Импакт фактор
30.	Stojanovski, Darko and Arzarello, Marta and Nacev, Trajce (2018)	Middle Palaeolithic stone-tool technology from the Central Balkans: The site of Uzun Mera (eastern Republic of Macedonia).	Quaternary International, 476. pp. 63-69. ISSN 10406182	2.5

**Наставно-образовна и научноистражувачка дејност
2010 -2015**

Доц. д-р **Трајче Нацев** е избран во доцент на Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип во 2010 година. Рефератот за неговиот избор е објавен во *Универзитетски билтен* бр. 50 од 1 декември 2010 година.

Кандидатот активно учествува во реализацијата на наставата за прв циклус студии на Филолошки факултет и Факултетот за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ Штип.

Во периодот од 2010 до 2015 година доц. д-р Трајче Нацев е автор на тринаесет (13) научни и стручни труда објавени во домашни и странски списанија, автор на една монографија и дел од научна книга објавена во странство.

Во истиот период раководи со два научни проекта:

1. Погребување под могили по долината на река Крива Лакавица.
2. Пајонски утврдувања и некрополи по долината на река Брегалница.

Д-р **Трајче Нацев** бил ментор на еден магистерски труд одбранет на Конзорциум универзитети (Италија, Шпанија, Португалија) на м-р Дарко Стојановски.

Во периодот од 2010 до 2015 година бил член во Комисија за одбрана на 7 дипломски труда

2015 - 2020

Во 2015 година, кандидатот е избран за вонреден професор на Факултет за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. Рефератот за неговиот избор е објавен во *Универзитетски билтен* бр. 150 од 1.07.2015 година.

Кандидатот активно учествува во реализацијата на наставата за прв циклус студии на: Факултетот за образовни науки (студиска програма по археологија и историја), Филолошкиот факултет (студиска програма по македонски јазик и книжевност) и Ликовната академија (студиска програма за класично сликарство и вајарство) при Универзитет „Гоце Делчев“ Штип. Воедно учествува и во реализацијата на универзитетскиот испит Историја на уметноста.

Во периодот од 2015 до 2020 година д-р Трајче Нацев е автор на: 1. еден труд (1) објавен во списание со импакт фактор, 2. дваесет и девет (29) научни - стручни труда објавени во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации, 3. шест (6) научни - стручни труда објавени во домашни списанија, 4. автор на две (2) научни книги, една (1) монографија објавена на македонски и англиски јазик и еден (1) рецензиран учебник.

Објавени трудови во периодот од 2015 до 2019 година во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации (со реден број од 1 до 30)

1. **Nacev Trajce**, 2015, Fortification of the Medieval Fort Isar – Stip, *Folia Archaeologica Balkanica*, 3. pp. 455-476. ISSN 1857-5307.
2. **Нацев Трајче** Веселинов Драгана (2015), *Потенцијални ризици и опасности врз археолошките локалитети во горниот тек на река Брегалница*, Зборник на трудови од Меѓународниот симпозиум „Денови на Јустиниан I“. ISSN ISBN: 978-608-4714-13-2.
3. **Нацев Трајче** Веселинов Драгана (2015), *Загрозување на недвижното културно наследство во Република Македонија од елементарни непогоди и потребата од мапирање и елаборирање на критични места*, *Knowledge - International Journal*, 11.1. pp. 361-364. ISSN 1857-92
4. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган, (2015) *Одбранбениот систем на градот Баргала*, *Гласник*, Институт за национална историја, 59 (1). pp. 27-34. ISSN 0583-4961.
5. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2015), *Трансформација на доцноантичките во средновековни утврдувања во Брегалничкиот Басен*, Зборник на трудови од Меѓународниот симпозиум „Денови на Јустиниан I“. ISSN ISBN: 978-608-4714-13-2
6. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган, (2016), *Едукацијата на младата популација во основното и средното образование за заштита на недвижното културно наследство*, Зборник на трудови - Состојби, предизвици и перспективи во воспитанието и образованието во Република Македонија. ISSN 978-608-242.
7. **Нацев Трајче.**, Секулов П. Ване., (2016), *The tumulus of the domina from Gaynov Dol*, Institute for Protection of the Monuments of Culture and Museum Strumica *Acta musei, Tiberiopoltani vol.1 Strumica* pp. 27-34. ISSN 0583-4961.
8. **Nacev Trajce** and Veselinov Dragan (2016), *Protection of the economic places in the late antique period in the regions of the Malesevo and Pijanec*, *Review of the Institute of History and Archaeology RIHA*. ISSN 2671-3144.
9. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2016), *Неутврдени доцноантички населени*

- места во Брегалничкиот Басен, ИСТОРИЈА, год. L/LI, СКОПЈЕ, 2015/2016, бр.1, Здружение на историчарите на Република Македонија. ISSN 0579-0263.
10. Вински региони во провинција Македонија Втора, Годишник на асоцијација „Онгъл”. ISSN 1311-493X.
 11. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2016), *Културната историја на Штип во праисторијата*, Зборник на трудови, Прва меѓународна научна конференција „ФИЛКО“ - филологија, култура и образование. ISSN ISBN 978-608-244-308-9.
 12. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2016), *Потенцијални ризици и опасности од елементарни непогоди врз средновековните православни цркви во Штип*, Knowledge - International Journal, 12.1. pp. 417-420. ISSN 1857-92 .
 13. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2016), *Потребата, значењето и придонесот на „Процената на загроеноста на безбедноста од сите ризици и опасности“ кај недвижното културно наследство во Република Македонија*, Knowledge: International Journal Scientific Papers, 13.2. pp. 175-178. ISSN 1857-92.
 14. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2016), *Градежни техники во античкиот период во Брегалничкиот Басен*, Knowledge - International Journal, 14.2. pp. 720-723. ISSN 1857-92.
 15. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2016), *Одбранбени елементи кај доцноантичките утврдувања во Брегалничкиот Басен*, Гласник, Институт за национална историја, 60 (1). pp. 71-80. ISSN 0583-4961.
 16. **Stojanovski Darko, and Trajce Nacev** and Marta Arzarello (2014), Pottery typology and the monochrome Neolithic phase in the Republic of Macedonia, 28 The Neolithic and Eneolithic in Southeast Europe New Approaches to Dating and Cultural Dynamics in the 6th to 4th Millennium BC, 28. pp 9-19. ISSN 0723 - 172
 17. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2017), *Possible risks and dangers on archaeological sites along the lower flow of the river Bregalnitsa*, Зборник на трудови од Четвртиот меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан I“. ISSN ISBN: 978-608-4714-17-0.
 18. **Nacev Trajce** and Atanasova, Ilinka (2017), *New findings regarding the economic part of Bargala*, Review of the Institute of History and Archaeology RIHA. ISSN 2671-3144.
 19. **Нацев Трајче.**, Д.Стојановски (2017), *градот Баргала од 7 до 12 век*, Годишник на асоцијација „Онгъл”. том.15 год.XI 2017, ISSN 1311-493X.
 20. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2017), *Праисториски и раноантички утврдени места во Брегалничкиот Басен*, Гласник, Институт за национална историја, год 61, бр.1. ISSN 0583-4961.
 21. **Атанасова. Илинка., Нацив Трајче.**, (2017), *Новооткриена работилница за стакло во Баргала*, Balcanoslavica, 46. ISSN 2545-4358
 22. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2017), *Одбраната и заштитата во Македонија од антиката до Првата светска војна*, Годишник на асоцијација “Онгъл”. том.15, год.XI. ISSN 1311-493X.
 23. **Нацев Трајче.**, (2017), *Конзерваторско-реставраторски работи на објект Стоа, на археолошкиот локалитет Вардарски Рид – Гевгелија*, Balcanoslavica, 45 (1-2). ISSN 2545-4358.
 24. **Нацев Трајче.**, Звонимир Николовски, Веселинов Драган., (2018), *Антиката патната комуникација Астибо – Визианум*, Гласник, год.62, бр.1 и 2. ISSN 0583-4961.
 25. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2018), *Ризици и опасности од елементарни непогоди кај објектите и местата прогласени за културно наследство на територијата на Источниот регион*, Зборник на трудови од Петтиот меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан“ I. ISSN 978-608-4714-99-6.
 26. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2018), *Културната историја на градот Штип од антиката до доаѓањето на османлиите*, Годишник на асоцијација „Онгъл”, 12

- (16). ISSN 1311-493X, Годишник на асоцијација “Онгъл”, Том.16. год.XII. ISSN 1311-493X.
27. **Petrova, Svetla and Nacev, Trajce** (2019), The Sarcophagus with Amazonomachy from Bargala, *Folia Archaeologica Balkanica*,IV.. ISSN 1857-5307.
28. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2019), *Влијанијата и последиците од елементарните непогоди кај спомениците од османлискиот период во Источниот регион*. Меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан“, Зборник на трудови од Шестиот меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан I“. ISSN 978-608-4714-99-6.
29. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2019)*Заштита на стопанските места во доцноантичкиот период во виничкиот, кочанскиот, штипскиот и светиниколскиот регион*, Годишник на асоцијација “Онгъл”. Том.17, год. XIII. ISSN 1311-493X.

Објавени трудови со импакт фактор во периодот од 2015 до 2020 година

30. Stojanovski, Darko and Arzarello, Marta and **Nacev, Trajce** , Middle Palaeolithic stone-tool technology from the Central Balkans: The site of Uzun Mera (eastern Republic of Macedonia), *Quaternary International*, 476. pp. 63-69. ISSN 10406182.

Објавени трудови во периодот од 2015 до 2020 година во домашни научни списанија или публикации (со реден број од 31 до 36)

31. **Нацев Трајче** (2017) Конзерваторско реставраторски работи на објект Мала терма на археолошкиот локалитет Баргала. Археолошки информатор бр.1. ISSN 2545-4536.
32. **Нацев Трајче.**, Секулов П. Ване (2017) *Археолошки истражувања на Могила „На Манастир“ с. Габревци општина Конче* Археолошки информатор бр. 1. ISSN 2545-4536.
33. **Нацев Трајче** (2018) Конзерваторско реставраторски работи на подот во малата црква на археолошкиот локалитет Баргала, село Горен Козјак. Археол. информатор, 2. **pp. 165-172, ISSN 2545-4536.**
34. **Нацев Трајче.**, Стојановски Дарко (2018) *Археолошките истражувања на локалитетот Киселичка Пеитера, с.Киселица, Делчево*, Археол. инф, 2. pp. 27-34. ISSN 2545-4536.
35. **Nacev, Trajce** and Angelovski, Bosko (2019) *Атриуми во ранохристијанските епископски центри во Република Македонија*, Зборник на трудови Струмица.
36. Atanasova, Plinka and **Nacev, Trajce** (2019) *Нови сознанија за стопанско-економскиот дел во Баргала*, *Macedoniae acta archeological*,21. ISSN 0350-1639.

Одржано предавање по покана на научна институција

2019

Факултет за историја при Универзитет „Кирил и Методи“ во Велико Трново, Република Бугарија

1. Ранохристијанска архитектура во источните области на Република Македонија.
2. Антиката во Брегалничкиот Басен.

Презентирани трудови во периодот од 2015 до 2020 година на меѓународни и домашни конференции или симпозиуми

1. **Stojanovski, Darko and Nacev, Trajce** (2015) *Неолитскиот локалитет Грнчарица*, In: Археолошката конференција „Неолитот во Македонија“, 23 Dec 2015, Skorje, Macedonia.
2. **Нацев Трајче**, Веселинов Драгана (2015) *Заштита на недвижното културно наследство преку едукација на учениците од основното и средното образование*, In: Меѓународна научна конференција на Факултетот за образовни науки, 24-25 Sept 2015, Stip, Macedonia.
3. **Нацев Трајче**, Веселинов Драгана (2015) *Потенцијални ризиците и опасностите врз археолошките локалитети во горниот тек на река Брегалница*, In: Трет меѓународен научен симпозиум „Денови на Јустинијан I“, 30–31 Oct 2015, Skorje, Macedonia.
4. **Нацев Трајче**, Веселинов Драгана (2015) *Одбраната и заштитата во Македонија од антиката до Првата светска војна*, In: Девети Цар-Шишманови дни в Самоков, 2-4 Oct 2015, Samokov, Bulgaria.
5. **Нацев Трајче**, Веселинов Драгана (2016) *Културната историја на градот Штип од антиката до доаѓањето на Османлиите*, In: Десети Цар-Шишманови дни в Самоков (тридесет и шести научни четения на асоцијација за антропологија, етнологија и фолклористика „Онгъл“).
6. **Нацев Трајче**, Гордан Николов (2017) *Procession of the icon of Virgin Mary from the Monastery of St. Stephen in the village Konce*. In: Меѓународен научен собир „Процеси на културна интерференција. Балканот помеѓу Истокот и Западот“, 10-12 Sept 2017, Negotino, Macedonia.
7. **Нацев Трајче**, Веселинов Драгана (2017) *Ризици и опасности од елементарни непогоди кај објектите и местата прогласени за културно наследство на територијата на Источниот регион*, 5th International Scientific Symposium Days of Justinian I.
8. **Нацев Трајче**, Веселинов Драгана и Хаџиангелов Веселин (2017) *Античката патна комуникација Астибо – Шишманово Кале*, In: Единадесети Цар-Шишманови дни в Самоков - Тридесет и седми научни четения на Асоцијација за антропологија, етнологија и фолклористика „Онгъл“, 2017, Samokov, Bulgaria.
9. **Нацев Трајче**, Веселинов Драгана (2018) *Влијанијата и последиците од елементарните непогоди кај спомениците од османлискиот период во Источниот регион*, In: 6th International symposium “Days of Justinian I” .
10. **Нацев Трајче** и Бошко Ангеловски (2018) *Атриуми во ранохристијанските епископски центри во Република Македонија*, In: Научен собир култот за Св. Петнаесет тивериополски свештеномаченици во средновековната и во поновата епоха – историја, култура и традиција, Струмица.
11. **Нацев Трајче** и Дарко Стојановски (2018) *Економијата во Брегалничкиот Басен во римскоантичкиот период* In: Меѓу Истокот и Западот. Стоби и градовите во римските провинции на Балканот, 27-30 Sept 2018.
12. **Нацев Трајче**, Веселинов Драгана (2018) *Заштитата на стопанските места во доцноантичкиот период во виничкиот, кочанскиот, штипскиот и светиниколскиот регион*, In: Дванаесети Цар-Шишманови дни в Самоков , 05-07 Oct 2018, Samokov, Bulgaria
13. **Нацев Трајче** Дарко Стојановски (2019) *Археолошки истражувања на Узун Мера, локалитет од Среден палеолит во централниот дел на Овче Поле – 2017 и 2018*. In: Симпозиум на МАНД.
14. **Нацев Трајче** и Андреј Мачковски (2019) *Палеолитската камена индустрија од локалитетот Узун Мера, с. Мустафино: утврдување на постдепозиционите*

промени и техно-типолошка анализа, In: Симпозиум на МАНД.

15. **Нацев Трајче** и Стојановски Дарко (2019) *Нови сознанија за праисторијата во Централна и Источна Македонија: прелиминарни резултати од истражувањата во нештера Топлата (Велес) и Барутница (Амзабегово)*, In: Конференција Неолитот во Македонија.
16. **Нацев Трајче** и Ангеловски Бошко (2019) *Рударството во антиката во РС Македонија*, In: Меѓународна научна конференција.
17. **Веселинов Драган и Нацив Трајче** (2019) *Процена на загроеност од елементарни непогоди кај христијанските верски храмови во Општина Штип*, In: Меѓународен симпозиум „Денови на Јустиниан I”.
18. **Нацев Трајче**, Дарко Стојановски (2019) *Ранохристијански центри во источните области на Република Северна Македонија*, In: Тринаесети Цар-Шишманови дни Самоков.

Објавени научни книги и монографии за периодот 2015 -2020 година:

Научни книги:

1. **Нацев Трајче**,(2019) *Ранохристијанска архитектура во источните делови на Република Македонија*, ISBN 978-608-245-428-3.
2. **Нацев Трајче**, Митко Штерјов и Гордана Јанева, Звонко Белдедовски, (2014), *Музејски водич за археолошка поставка*, НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј, Штип. ISBN 978-608-65636-4-6
3. **Nacev Trajche**, Bargała, 2016 (The most significant values of the cultural and natural heritage). ISBN 978-608-4549-34-5
4. **Нацев Трајче**, Баргала, 2017 (*Најзначајните вредности од областа на културното и природното наследство на Република Македонија*) ISBN 978-608-4549-44-4

Објавени учебни помогала во е – библиотека за студентите на факултетите: Факултет за образовни науки (студиски програми: Археологија и историја), Ликовна академија(студиски програми: Класично сликарство и вајарство) и Факултет за природни и технички науки (студиски програми: Пејзажна архитектура) при Универзитет „Гоце Делчев“ Штип за периодот 2015 -2020 година.

1. **Нацев Трајче**, *Античка архитектура, Археологија*, учебник, Факултет за образовни науки, при Универзитет „Гоце Делчев“ Штип, стр.256, ISBN 978-608-244-624-0(рецензиран учебник, е – библиотека УГД <http://e-lib.ugd.edu.mk/825>)

Кратка евалуација на научноистражувачката дејност на кандидатот проф. д-р Трајче Нацив, за периодот од 2015 до 2020 година (објавени научни книги, монографија, учебни помогала, научни трудови со фактор на влијание во меѓународни и домашни списанија

Научни книги

1. **Трајче Нацив**, *Ранохристијанска архитектура во источните делови на Република Македонија*, ISBN 978-608-245-428-3.

Територијата во фокусот на студијата ја чини, главно, големата долина на прастарата река Астибо (Брегалница), но и соседните долини на Струмешница и Крива Река на север.

Научната книга претставува оригинална и корисна научноистражувачка студија во која авторот преку шест поглавја нè запознава со скапоцениот и огромен ранохристијански трезор на недвижното културно наследство во источните делови на Република Македонија.

Авторот најпрво нè воведува во историско-црковните рамки и истражувачки состојби во доцната антика со фокус на истражуваното подрачје. Понатаму ги изнесува архитектонските објекти во контекстите на нивната намена и местоположба, потоа нивната основна типологија во контекстот на архитектонските форми. Притоа се осврнува детално на придружните простории врз основа на постоечките примери, како и на градежните техники што ги воочил и студирал.

Авторот изнесува детален и досега најобемен преглед на ранохристијанските базилики и цркви во територијалните рамки на општините: Берово, Винаца, Делчево, Демир Капија, Гевгелија, Кочани, Кратово, Крива Паланка, Куманово, Пробиштип, Свети Николе, Струмица и Штип. Додека во петтото поглавје авторот ги презентира и интерпретира ранохристијанските баптистории и гробници и тоа, баптисториите во општините: Демир Капија, Струмица и Штип и гробниците во општините Демир Капија, Кочани, Кратово, Струмица и Штип.

Во завршните согледувања авторот ги сумира собраните сознанија и искуства за ранохристијанската архитектура во Источна Македонија претежно низ аспектите на општите историски случувања, за концизно да ги истакне бројките: 28 базилики со лонгитудинална форма, две со кружна форма, 75 еднокорабни, 3 баптистории, две епископски резиденции и 8 гробници, при што истакнува дека најомилени планиметрии во периодот биле еднокорабните и трикорабните храмови. Ја нотира варијанатата на поткуполен тип базилика во рамките на хеленистичкиот тип базилики. Потоа трансепталниот тип го бележи како редок во истражуваното подрачје. Ја воочува варијабилата во должината на наосот. Мошне интересни се неговите согледувања по однос на еднокорабните храмови кои се и најмногубројни, односно градени вон опфатот на епископиите, што би значело дека ги подигало руралното население, според авторот, во периодот на петтиот и шестиот век од н.е. Оформувањето на ретките евидентирани примери на ранохристијански храмови со централен план со кружна поткуполна форма авторот го лимитира во рамките на втората половина од петтиот и првите децении од шестиот век од н.е. Авторот се осврнува и на сè уште дискутабилната петокорабна базилика од Крупиште, која што сè уште не е до крај археолошки отворена, интерпретирајќи ја како ретка форма.

Во продолжение авторот се осврнува на процесот на местоположбите и дислокациите на ранохристијанските баптистории како и на нивната форма. Тој ги интерпретира и епископските резиденции како и типологијата на ранохристијанските гробници обично лоцирани во или околу ранохристијанските храмови.

2. **Нацев Трајче**, Митко Штерјов и Гордана Јанева. Звонко Белдедовски, (2014), Музејски водич за археолошка поставка, НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј, Штип. ISBN 978-608-65636-4-6

Праисторијата во Р. Македонија до крајот на првата деценија од ослободувањето не беше позната за светската и европската археолошка наука. Првите сознанија за праисторијата во Брегалничкиот Басен се случуваат со археолошките ископувања на локалитетот Вршник кај село Таринци, изведени во 1953 година под раководство на П. Гоцкова, а во 1958 година на истиот локалитет археолошки истражувања се изведени под раководство на М. и Д. Гарашанин. На локалитетот Криви Дол, село Радање во 1956/57, исто така, се изведени мали археолошки истражувања под раководство на М. и

Д. Гарашанин. Од особено значење за праисториската археологија, а посебно за неолитот во Брегалничкиот Басен, се археолошките истражувања изведени во периодот од 1971 до 1980 година во средниот тек на река Брегалница, односно на локалитетите Вршник кај село Таринци, Барутница кај село Аназабегово и Руг Баир кај село Горобинци. По овој период, на територијата во долината на река Брегалница сè до 2007 година не се вршени археолошки ископувања на неолитски населби. Во 2007 и 2008 година во рамките на проектот Заштитни археолошки истражувања на локалитети загрозувани со изградбата на хидросистемот Злетовица, беа изведени заштитни археолошки истражувања на неолитската населба Грнчарица кај село Крупиште (Трајче Нацев и Трајанка Јовчева). Археолошките истражувања на енеолитските локалитети се започнати во осмата деценија на 20 век на енеолитската населба Пилваво, сè до Бурилчево (Ирена Колиштркова). При крајот на 20 век истражувањата се прошируваат и на археолошкиот локалитет Св. Атанасие, село Спанчево (Илинка Атанасова), а во првата деценија на 21 век во два наврата археолошки истражувања се изведуваат и на археолошкиот локалитет Градиште, село Град (Трајче Нацев 2001 и Ирена Колиштркова 2002), а во рамките на проектот Заштитните археолошки истражувања на локалитети загрозувани со изградбата на повеќенаменскиот хидросистем Злетовица, истражувањата во 2007 и 2008 година на археолошкиот локалитет Богослов Камен (Трајче Нацев и Емил Сламков)

3. **Nacev Trajche**, Bargala, 2016 (The most significant values of the cultural and natural heritage). ISBN 978-608-4549-34-5
4. **Нацев Трајче**, Баргала, 2017 (*Најзначајните вредности од областа на културното и природното наследство на Република Македонија*). ISBN 978-608-4549-44-4

Во развојот на градот Баргала во периодот од 3 век до првата деценија на 7 век констатирани се три главни градежни фази. Првата градежна фаза го опфаќа периодот на подигањето на воениот логор - каstrум во 3 – 4 век. Втората градежна фаза е периодот кога од каstrум преминува во цивитас, и кога станува главно епископско седиште по течението на реката Брегалница крајот на 4 почетокот на 5 век. Последната или третата градежна фаза во Баргала е периодот на големата обнова која, најверојатно, се случила во втората половина на 5 или првите децении на 6 век.

Објектите во Епископиумот после тривековното опстојување сите биле унишети со аваро - словенските напади кон крајот на 6 или почетокот на 7 век кога биле запалени и срушени. Дали големата обнова кон крајот на 5 или во почетокот на 6 век била извршена како резултат на претходно уривање на објектите во градот Баргала, е покажат резултатите кои ќе бидат добиени со понатамошните археолошки истражувања на другите делови од градот.

Животот во градот Баргала и територијата околу него, со мал прекин по аваро словенските напади во крајот на 6 век и првата деценија од 7 век, продолжил сè до доцниот среден век, односно крајот на 19 или почетокот на 20 век кога жителите од селото Горен Козјак се иселиле на просторот на денешното село Долен Козјак.

Учебни помагала - универзитетски учебник

5. **Нацев Трајче**, *Античка архитектура*, Археологија, учебник, Факултет за образовни науки, при Универзитет „Гоце Делчев“ Штип, стр.256, ISBN 978-608-244-624-0 (рецензиран учебник, е – библиотека УГД <http://e-lib.ugd.edu.mk/825>)

Учебникот „Античка архитектура” е наменет за студентите на Факултетот за образовни науки, Факултет за архитектура и за студентите од Ликовната академија. Во учебникот е опфатена архитектурата од крајот на 6 почетокот на 5 век пред н.е па сè до крајот на 6 почетокот на 7 век кога со аварословенските напади на Балканот, била целосно уништена античката цивилизација.

Во учебникот е обработен еден краток преглед на архитектурата кај егејските цивилизации, потоа развојот и основните карактеристики на архитектурата во период од еден милениум, поделен во два дела. Во првиот дел е обработена архитектура во раната антика, која ги опфаќа грчката и римската архитектура. Во вториот дел авторот се осврнува на архитектурата во доцната антика, во која покрај новините во фортификациите се појавува ранохристијанската архитектура како резултат на прогласувањето на христијанството како државна религија.

Учебникот, претставува основа од која студентите ќе ги стекнат првите сознанија за архитектурата во античкиот период, како и информативен прирачник за сите љубители на античката архитектура.

Научни и стручни трудови во меѓународни списанија

Евалуација на научен труд (реден број 1)

1. *Nacev Trajce*, 2015, Fortification of the Medieval Fort Isar – Stip, Folia Archaeologica Balkanica, 3. pp. 455-476. ISSN 1857-5307.

Средновековната тврдина Исар, која никнува врз урнатините на античкиот град Астибо, лоцирана е на едно доминантно возвишение помеѓу реките Брегалница од север и запад и Отиња од југ, во централното градско јадро, со правец на протегање север – југ.

Најстарите траги за постоење на живот на овој локалитет потекнуваат од неолитскиот и од класичниот период, откриени во секторот Стара Кланица кај средновековната црква Св.Власие.

Најстарите остатоци за постоење на фортификација на Исарот припаѓаат на античкиот Астибо.

Фортификацијата на средновековната тврдина Штип го затвора просторот на највисокиот утврден акрополен дел (фрурион) и надворешен град – подградие (амборија). Просторот во рамките на целата фортификација зафаќа површина од околу 17000 м², а само утврдениот акрополен простор зафаќа површина од околу 1700 м².

Начинот на градење на одбранбените ѕидови и кулите на фортификацијата е, речиси, ист кај сите. Одбранбените ѕидови и кулите немаат субструкција, туку истите се фундирани на претходно зарамнета карпа. Суперструкцијата во долните партии кај одбранбените ѕидови е градена во опус инцертум без нагласени редови, од аморфни камења кои помеѓу себе биле поврзувани со варов малтер, а кај влезната партија на акрополот, исто така, се среќава градежната техника опус инцертум со нагласени хоризонтални редови од обработуван камен песочник кој помеѓу себе бил поврзуван со варов малтер. Во горните партии целата фортификација била градена во сантрач систем, со хоризонтални и вертикални дрвени греди кои помеѓу себе биле поврзувани со метални кланфи и клинци. Хоризонталните греди се појавуваат на различна висина, но не помалку од 1.50 од надворешната страна и на 1.20 м од внатрешната страна, назименично како појаси на секој 1.00 м. Просторот помеѓу гредите на надворешната и внатрешната фасада, исто така, е затворан во техника опус инцертум како во долните партии, а јадрото на ѕидовите било полнето со аморфни камења со различна големина и било заливано со варов малтер.

Тврдината била освоена од страна на Турците во 1385 година, кои продолжиле да ја користат сè до крајот на 16 век. Во тврдината постоел и тунел од акрополот сè до коритото

на река Брегалница, за чие постоење пишува Евлија Челебија при посетата на Штип во 17 век. Тунелот е откриен при изградбата на колекторот кај место викано Чикичан Скала, а целосно е откриен во периодот од 2007 – 2009 година.

Евалуација на научен труд (реден број 2)

2. **Нацев Трајче** Веселинов Драгана (2015), *Потенцијални ризици и опасности врз археолошките локалитети во горниот тек на река Брегалница*, Зборник на трудови од Меѓународниот симпозиум „Денови на Јустиниан II“. ИССН ИСБН: 978-608-4714-13-2.

Одредувањето на потенцијалните ризици и опасности како и нивниот степен на загрозување врз археолошките локалитети во горниот тек на реката Брегалница е од стратешко значење за истите. Така со квантитативна и квалитативна анализа за профилот на потенцијалните опасности и елементите на ризик врз локалитетите ќе се придонесе до нивно спречување од унишување и оштетување. Кон сето ова додавајќи ги и капацитетите, комуникацијата и координацијата со субјектите од културата, заштитата и спасувањето, управувањето со кризи и други кои се инволвирани во оваа проблематика, со одговорно и ефикасно спроведување на потребните мерки за превенција и справување со проценетите ризици и опасности ќе се овозможи поефикасна заштита и спасување на археолошките локалитети во случај на појава од истите.

Евалуација на научен труд (реден број 3)

3. **Нацев Трајче** Веселинов Драгана (2015), *Загрозување на недвижното културно наследство во Република Македонија од елементарни непогоди и потребата од мапирање и елаборирање на критични места*, Knowledge - International Journal, 11.1. pp. 361-364. ISSN 1857-92

Во горниот тек на река Брегалница се наоѓаат археолошки локалитети кои датираат од различен временски период. Нивното присуство историски и културно го дефинира животот во овој регион што е од особено значење за нашето културно наследство. Меѓутоа, местополжбата и поставеноста кои ги имаат во местата каде се наоѓаат придонесува да бидат подложени на потенцијални ризици и опасности кои би придонеле до нивно загрозување и уништување. Со утврдување на потенцијалните ризици и опасности, кои ги загрозуваат археолошките локалитети во горниот тек на река Брегалница, ќе се овозможи преземање на потребните мерки и активности за нивна заштита и спасување во случај на појава од истите.

Евалуација на научен труд (реден број 4)

4. **Нацев Трајче**, Веселинов Драган(2015), *Одбранбениот систем на градот Баргала*, Гласник, Институт за национална историја, 59 (1). p.p 27-34. ISSN 0583-4961.

Во одбранбениот систем на Баргала не влегуваат само двете откриени одбранбени линии (фоса и одбранбен ѕид), туку и помали утврдувања, распоредени скоро на исто растојание, радијално околу градот.

Западно од градот, во непосредна близина на Долен Козјек, на еден благо зарамнет рид, има остатоци од една доцноантичка кула. Објектот не е истражен, а на површината се гледаат остатоци од ѕидови, кои формираат квадратна рамка со дим: 5 x 5 м, или површина од 25 м².

Доцноантичкото утврдување Бандера е лоцирано северозападно од градот Баргала, на платото на ридот кој излегува од селото. На самото плато на ридот, при археолошки

истражувања изведени од В. Санев, се откриени остатоци од повеќе објекти и еден мал храм посветен на Зевс, а во подножјето монети на Константин II (330 - 335) и Јован Цимиск (969 - 976). Ова утврдување Санев го сместува во раниот 4 век, а Б. Алексова на мислење е дека самата тврдина е дел од утврдувањата кои влегуваат во системот на одбраната на градот Баргала.

Утврдувањето Кула кај село Црвулево е сместено на еден висок рид на растојание од 3 до 4 км северно од градот Баргала. Сидовите од утврдувањето формираат неправилна форма со површина од околу 0.5 хектари. На самата површина на просторот, кој го зафаќа утврдувањето, има доцноантичка керамика.

Североисточно од Баргала, во Цвилиг, на самата површина на еден благо зарамнет рид, се откриени остатоци од сидови од една четвртаста кула. Врз основа на откриената доцноантичка керамика на платото на ридот ја сместуваме во доцноантичкиот период.

Доцноантичкото утврдување Кула се наоѓа на два км југозападно од село Калаузлија, и на 4 км југоисточно од Баргала. Раположено на еден издаден гребен, кој на западниот крај стрмо се издига над коритото на Козјачка Река, од нејзината десна страна. На врвот има зарамнето јазичесто плато опкружено со остатоци од темелна основа на фортификација.

На пониските коти под линијата на фортификацијата, регистриран е градежен материјал од објекти и, можеби, остатоци од уште еден одбранбен сид, што укажува на можно двојно утврдување.

На утврдувањето повеќе години наназад се изведуваат нелегални ископувања при што се откриени и оштетени неколку објекти меѓу кои и една цистерна, голем број гробни конструкции, како и еден сакрален објект лоциран во средишниот дел на зарамнетото плато.

Утврдувањето Сивлик е сместено на еден висок рид на растојание од 3 до 4 км јужно од Баргала и на 500 - 800 м источно од село Радање. На платото има остатоци од четвртаста кула со сидови градени со камен и малтер.

Сите споменати утврдување се лоцирани на 3 - 4 км. од Баргала. Утврдувањата се мали, со дефанзивна улога и во нив можело да се стационира само мал број војска, која само за кратко би можела да го задржи непријателот. Растојанието е мало од утврдувањето до градот, а времето на задржување доволно за да ја известат војската и населението од Баргала дека ѝ претстои опасност, за да може да ја организираат и подготват одбраната на градот.

Со двете одбранбени линии, надворешниот пропугнакулум и истурените радијално поставени утврдувања, градот Баргала влегува во категоријата на римски градови, со развиен систем на одбрана.

Евалуација на научен труд (реден број 5)

5. *Нацев Трајче.*, Веселинов Драган., (2015), *Трансформација на доцноантичките во средновековни утврдувања во Брегалничкиот Басен*. Зборник на трудови од Меѓународниот симпозиум „Денови на Јустиниан I“. ISSN ISBN: 978-608-4714-13-2.

Крајот на 6 почетокот на 7 век, со аваро словенските напади сите доцноантички утврдувања биле уништени на целата територија на Балканскиот Полуостров. Поголем дел од нив во средниот век, посебно оние кои нудат подобри услови за заштита, биле населени и користени како заштита на наслението, патната инфраструктура и економијата. Трансформацијата на доцноантичките во средновековни утврдувања, со извесни модификации на фортификациите е резултат на развојот на борбените оружја.

Евалуација на научен труд (реден број 6)

6. *Нацев Трајче.*, Веселинов Драган., (2016), *Едукацијата на младата популација во*

основното и средното образование за заштита на недвижното културно наследство, Зборник на трудови - Состојби, предизвици и перспективи во воспитанието и образованието во Република Македонија. ISSN 978-608-242.

Запознавањето на младата популација со недвижното културно наследство во текот на основното и средното образование придонесува за зголемувањето на нивната перцепција кон културните општествени вредности. Но, од особено значење претставува едукацијата во делот на заштитата на културното недвижно наследство со цел за да се негуваат и зачуваат таквите вредности кај таквата популација. Оттука и фокусот на трудот е насочен кон актуелизирање на прашањето на воспитувањето и образованието на младите за заштита на недвижното културно наследство, односно понуда на еден научен пристап кон оваа проблематика.

Евалуација на научен труд (реден број 7)

7. *Нацев Трајче.*, Секулов П. Ване., (2016), The tumulus of the domina from Gaynov Dol, Institute for Protection of the Monuments of Culture and Museum Strumica Acta musei, Tiberiopolitani vol.1 Strumica pp. 27-34. ISSN 0583-4961.

Текстот го презентира проектот „Погребување под могили во долината река Крива Лаковица” во општина Конче, Република Македонија. Со посебен осврт на истражувањето на могилата на археолошкиот локалитет Гајнов Дол во близина на општинскиот центар Конче. Прикажана е методологијата на истражувањето на могилата, опис на гробот и анализа на гробниот прилог кој е оставен као вечен дар на покојничката. Во текстот е акцентрирана могилата како културолошки и културноисториски феномен, симбол на моќта на погребаната, но и на целата заедница, врска со претците и со сопствената традиција. Потенциран е и социјалниот и економскиот статус на покојничката, но и на нејзиното семејство кое имало финансиска моќ да ги задоволи сите стандарди на аристократското општество

Евалуација на научен труд (реден број 8)

8. *Nacev Trajce and Veselinov Dragan* (2016), Protection of the economic places in the late antique period in the regions of the Malesevo and Pijanec, Review of the Institute of History and Archaeology RIHA. ISSN 2671-3144.

Во доцноантичкиот период постоеле стопански места со кои директно или индиректно се придонесувало за подобрување на условите за живот кај луѓето. Овие места како што се: рудници, гранични премини, патишта и слично имале голема економска важност во доцноантичкото општество. Затоа било неопходно да се заштити нивната вредност, односно истите се чувале и бранеле од непријателски дејствија. Воглавно, заштитата на стопанските места во доцната антика се изведувала преку изградба на утврдувања чии примери од овој период се среќаваат и во регионите на Малешевијата и Пијанец.

Евалуација на научен труд (реден број 9)

9. *Нацев Трајче.*, Веселинов Драган., (2016), *Неутврдени доцноантички населени места во Брегалничкиот Басен*, ИСТОРИЈА, год. L/LI, СКОПЈЕ, 2015/2016, бр.1, Здружение на историчарите на Република Македонија. ISSN 0579-0263.

Постојаните напади на Готите во 268 и 269 година ја принудиле Римската империја да преземе мерки со кои би се одбранила и заштитила од истите. Така, добар дел од населените места биле утврдени во целата држава со што бил опфатен и Брегалничкиот Басен чиј регион се наоѓал во источната половина од империјата. Населените места, кои не биле

утврдени, одбраната и заштитата им зависела од поблиските утврдени градови или, пак, воопшто и ја немале. И покрај ваквите карактеристики на неутврдените населени места, сепак тие егзистирале, а воедно и придонеле за континуитетот и развојот на животот на ова подрачје во доцноантичкиот период.

Евалуација на научен труд (реден број 10)

10. Нацев Трајче Веселинов Д. (2016), *Вински региони во провинција Македонија Втора*, Годишник на асоцијација „Онгъл”. ISSN 1311-493X.

Брегалничкиот, Вардарскиот и Тиквешкиот Регион со одгледување на виновата лоза и со производство на вино, започнале уште од железното време (10 – 6 век пред н.е), што продолжило низ античкиот и средновековниот период. Денес овие региони ја продолжиле традицијата на одгледување на винова лоза. Во Брегалничкиот регион виновата лоза се одгледува во близина на градот Баргала и на локалитетот Горно Поле, потоа во атарот на селата: Горни и Долни Балван, Три Чешми и во селото Загорци, а продолжува и производството на вино во винариите: ЗИК „Црвена Свезда“, 8 *Имако, Аневски и Езимит*. Во долината на средниот тек на река Вардар, каде главна егзистенција на населението е одгледувањето на виновата лоза, а, секако, и производството на вино, меѓу најпознатите винарии ќе ги издвоиме *Повардарие, Бовин, Фонко, Вардарска долина и Попова Кула*. Во Тиквешкиот регион, исто така, продолжува одгледувањето на винова лоза и производството на вино, а најпознати винарии се *Тиквеш* и *Чекорови*. Одгледувањето на виновата лоза и производството на вино низ вековите на територијата на Македонија и како резултат на колективната меморија на населението е и позната песна Винари Белограѓани која се векови се пеела во регионот на Тиквеш.

Евалуација на научен труд (реден број 11)

11. Нацев Трајче., Веселинов Драган., (2016), *Културната историја на Штип во праисторијата*, Зборник на трудови, Прва меѓународна научна конференција ФИЛКО - филологија, култура и образование. ISSN ISBN 978-608-244-308-9.

Културната историја на градот Штип и неговата околина, благодарение на геоморфологијата на теренот, поволните климатски и географски услови, патните собаќајници кои поминувале и минуваат низ Штип, придонеле неговиот развој да започне од најдлабоката праисторија, односно од доцниот палеолит и во континуитет низ вековите да трае сè до денес. Во трудот ќе биде презентирана културната историја од палеолитот сè до крајот на железното време, преку движни археолошки наоди и остатоците од праисториските објекти кои се присутни на праисториските населби: Грнчарица, село Крупиште, Вршник, село Таринци, Барутница, село Анзабегово, Под Школо, село Стар Караорман, Богослов Камен и Градиште, Киево село, Горни Балван и сектор Стара Кланица на Исар Штип. Клучни зборови: историја, праисторија, архитектура, населби, објекти.

Евалуација на научен труд (реден број 12)

12. Нацев Трајче., Веселинов Драган, (2016), *Потенцијални ризици и опасности од елементарни непогоди врз средновековните православни цркви во Штип*, Knowledge - International Journal, 12.1. pp. 417-420. ISSN 1857-92 .

Одредувањето на потенцијалните ризици и опасности како и нивниот степен на загрозување врз археолошките локалитети во горниот тек на реката Брегалница е од стратешко значење за истите. Така со квантитативна и квалитативна анализа за профилот

на потенцијалните опасности и елементите на ризик врз локалитетите ќе се придонесе до нивно спречување од унишување и оштетување. Кон сето ова, додавајќи ги и капацитетите, комуникацијата и координацијата со субјектите од културата, заштитата и спасувањето, управувањето со кризи и др., кои се инволвирани во оваа проблематика, со одговорно и ефикасно спроведување на потребните мерки за превенција и справување со проценетите ризици и опасности, ќе се овозможи поефикасна заштита и спасување на археолошките локалитети во случај на појава од истите.

Евалуација на научен труд (реден број 13)

13. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган, (2016), *Потребата, значењето и придонесот на Процената на загроеноста на безбедноста од сите ризици и опасности кај недвижното културно наследство во Република Македонија*, Knowledge: International Journal Scientific Papers, 13.2. pp. 175-178. ISSN 1857-92.

Недвижното културно наследство претставува темелна вредност во Република Македонија. Тоа, како дел од нејзините материјални добра, е подложено на ризици и опасности кои можат да предизвикаат негово оштетување или уништување. Затоа за негова заштита и спасување се преземаат мерки и активности врз основа на претходно изготвени проценки. Таквите проценки, кои се изготвуваат од надлежните органи на власта, се врз основа на искуства, истражувања, студии и анализи. Со помош на ова се овозможува соодветна превенција и справување со ризиците и опасностите во случај на загрозување на безбедноста на недвижното културно наследство. Поради тоа неминовна е потребата и големо е значењето од процена на загроеноста на безбедноста од сите ризици и опасности кај недвижното културно наследство која придонесува негова поефикасна заштита. Клучни зборови: процена, недвижно културно наследство, Република Македонија.

Евалуација на научен труд (реден број 14)

14. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган, (2016), *Градежни техники во античкиот период во Брегалничкиот Басен*, Knowledge - International Journal, 14.2. pp. 720-723. ISSN 1857-92.

Темата го опфаќа периодот од раѓањето па сè до заоѓањето на антиката во Брегалничкиот Басен, односно периодот од 5 век пред н.е. па сè до крајот или првата деценија на 7 век, период кога со аваро словенските напади биле уништени и запалени сите доцноантички населби и утврдувања. Во рамките на античкиот период, покрај тоа што се употребуваат и усовршуваат градежни техники од праисторијата (opus caementicum, opus incertum и други), се појавуваат и нови техники на зидање (opus quadratum, opus mixtum, opus testaceum, opus vitatum, opus emplektion, комбинирана техника на зидање во која се вклучени две или три градежни техники). Во трудот ќе бидат обработени градежните техники кои се констатирани на археолошките локалитети по пат на рекогносцирање или археолошки истражувања во долината на река Брегалница, со акцент на градежните техники на одбранбените ѕидови од фортфикициите, сакралните и профаните градби на Виничко Кале и градот Баргала.

Евалуација на научен труд (реден број 15)

15. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган, (2016), *Одбранбени елементи кај доцноантичките утврдувања во Брегалничкиот Басен*, Гласник, Институт за национална историја, 60 (1). pp. 71-80. ISSN 0583-4961.

Во доцната антика во Брегалничкиот Басен населените места се утврдувале за

одбрана и заштитата од непријателски напади. Некои од нив претставувале новоизградени утврдувања, додека, пак, други биле обновени во текот на овој период. Сите тие располагале со одбранбени елементи кои овозможувале поефикасна одбрана и заштита на луѓето и материјалните добра кои се наоѓале во нив.

Евалуација на научен труд (реден број 16)

16. Stojanovski Darko, and Trajce Nacev and Marta Arzarello (2014), Pottery typology and the monochrome Neolithic phase in the Republic of Macedonia, 28 The Neolithic and Eneolithic in Southeast Europe new Approaches to Dating and Cultural Dynamism in the 6th to 4th Millennium BC, 28, pp 9-19. ISSN 0723 – 172.

Зачетокот на неолитот, како нов начин на живот на Балканот, е општо прифатен како повеќестран и комплициран процес, донесен, инициран или под влијание на повеќе од еден надворешен извор. Неговата разновидност е тема на повеќе научни дебати. Оваа статија се стреми да придонесе во овие дискусии преку презентирање на типолошкиот профил на керамиката од Грнчарица (неолитска населба во Македонија), профил кој не соодветствува на добиените 14C дати. Овде нудиме неколку можни објаснувања и предлагаме ревизија на постоечката хронолошка рамка на неолитот на Балканот, воспоставена пред половина век.

Евалуација на научен труд (реден број 17)

17. *Нацев Трајче.*, Веселинов Драган., (2017), Possible risks and dangers on archaeological sites along the lower flow of the river Bregalnitsa, Зборник на трудови од Четвртиот меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан I“. ISSN ISBN: 978-608-4714-17-0.

Одредувањето на потенцијалните ризици и опасности како и нивниот степен на загрозување врз археолошките локалитети во горниот тек на реката Брегалница е од стратешко значење за истите. Така со квантитативна и квалитативна анализа за профилот на потенцијалните опасности и елементите на ризик врз локалитетите ќе се придонесе до нивно спречување од унишување и оштетување. Кон сето ова, додавајќи ги и капацитетите, комуникацијата и координацијата со субјектите од културата, заштитата и спасувањето, управувањето со кризи и други кои се инволвирани во оваа проблематика, со одговорно и ефикасно спроведување на потребните мерки за превенција и справување со проценетите ризици и опасности ќе се овозможи поефикасна заштита и спасување на археолошките локалитети во случај на појава од истите.

Евалуација на научен труд (реден број 18)

18. *Nacev Trajce* and Atanasova, Ilinka (2017), New findings regarding the economic part of Bregala, Review of the Institute of History and Archaeology RIHA. ISSN 2671-3144

Во трудот авторите ја презентираат економијата во доцноантичкиот град Брегала, врз основа на досегашните резултати добиени од систематските археолошки истражувања кои се изведени во периодот од 1967 до 2010 година со акцент на последните систематски археолошки истражувања во периодот од 2007 до 2010 година. Од економијата, посебно место заземаат грнчарството, сточарството и земјоделството, потоа ловот, металургијата, а од особено значење било производството на вино.

Евалуација на научен труд (реден број 19)

19. *Нацев Трајче.*, Д. Стојановски (2017), *Градот Брегала од 7 до 12 век*, Годишник на асоцијација „Онгъл“. том.15 год. XI 2017, ISSN 1311-493X.

Доцноантичкиот и средновековниот град Баргала е лоциран на 17 км североисточно од градот Штип, во подножјето на планината Плачковица, на десниот брег на Козјачка Река и на одалеченост од околу 3 км јужно од денешното село Долен Козјак. Од средината на 6 век, сè повеќе зачестуваат аваро словенските напади, од кои не е поштеден и овој град, така после половина век, кон крајот на 6 почетокот на 7 век, градот бил потполно разорен и запален од страна на аваро словените. Најраните докази за постоењето на живот во средниот век во Баргала се движните археолошки предмети откриени при археолошки истражувања на средновековната словенска некропола, лоцирана кај црквата Св.Ѓорѓи. Од средновековната сакрална архитектура во градот со досегашните истражувања откриени се малата црква датирана во крајот на 7 почетокот на 8 век и црквата Св.Ѓорѓи изградена кон крајот на 9 почетокот на 10 век. Од профаната архитектура откриени се неколку објекти и тоа во Епископиумот и во новата културна содржина во централниот дел на градот.

Евалуација на научен труд (реден број 20)

20. *Нацев Трајче.*, Веселинов Драган, (2017), *Праисториски и раноантички утврдени места во Брегалничкиот Басен*, Гласник, Институт за национална историја, год 61, бр.1. ISSN 0583-4961.

Праисторијата и раната антика, претставуваат долг временски период, посебно во делот на постоењето и развојот на утврдените места во Брегалничкиот Басен. Но, врз основа на она што е наведено во овој труд, може да се согледа нивната генеза во споменатиот временски период во оваа област. Од енеолитот, па сè до почетокот на доцната антика, во Брегалничкиот Басен се присутни утврдувањата. Од досегашните истражувања е утврдено дека во праисторијата нивниот број е различен во зависност од периодот кога се подигнати. Дали тоа се должи на моменталните научни откритија, така што, теоретски кажано, бројот на утврдувањата би можел да биде поголем, или пак, тогашните околности, потребата и способноста на населението наметнале тие да бидат онолку за колку што денес имаме податоци. Покрај разликите и сличностите, кои се јавувале кај карактеристиките на утврдувањата од праисторијата и од раната антика, сепак тие имале една единствена цел да овозможат одбрана и заштита на луѓето и на материјалните добра кои се наоѓале кај нив.

Евалуација на научен труд (реден број 21)

21. Атанасова. Илинка, *Нацев Трајче*, (2017), *Новооткриена работилница за стакло во Баргала*, Balcanoslavica, 46. ISSN 2545-4358

Со археолошките истражувања во рамките на капиталниот проект Баргала 2007 – 2011 година, во рамките на Епископиумот на градот Баргала, дополнета е сликата за економијата на овој доцноантички град со откривањето на работилницата за стакло. Оваа работилница откриена е во кула 7 од фортификацијата на градот Баргала. Во кулата откриена е печката за производството на стакло со димензии 1.90 X 1.60 м. Печката можеме да ја поделиме на два дела: долен дел ложиште и горен дел изграден од тули. Врз основа на откриените монети во Епископиумот, целата економија во Епископиумот (винаријата, производството на железо), па и работилницата за стакло, најверојатно, биле користени во периодот на големите аваро – словенски напади почнувајќи од Јустинијан I (527-565 па сè до првата деценија на 7 век односно до Маврикиј Тибериј (582-602).

Евалуација на научен труд (реден број 22)

22. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2017), *Одбраната и заштитата во Македонија од антиката до Првата светска војна*, Годишник на асоцијација „Онгъл”. Том.15, год.XI. ISSN 1311-493X.

Одбраната и заштитата кај човекот е присутна уште од почетокот на неговото постоење. Но, во зависност од опасностите и загрозувањата кои биле карактеристични за историскиот период така и се организирила. И на територијата која денес ја сочинува Македонија низ историјата се бележат примери на организирање и функционирање на одбраната и заштитата. Од античкиот период сè до Првата светска војна таа го менувала својот облик и начин на функционирање, пред сè прилагодувајќи се на тогашните актуелни опасности и загрозувања со кои населението се соочувало. За наведениот временски период во трудот е презентираан начинот на организација и функционирање на одбраната и заштитата во Македонија.

Евалуација на научен труд (реден број 23)

23. **Нацев Трајче.**, (2017), *Конзерваторско-реставраторски работи на објект Стоа, на археолошкиот локалитет Вардарски Рид – Гевгелија*, *Balcanoslavica*, 45 (1-2). ISSN 2545-4358.

Во трудот се презентирани конзерваторско-реставраторските работи со делумна реконструкција на објектот Стоа, од класичниот период на археолошкиот локалитет Вардарски Рид – Гевгелија. Конзерваторско реставраторските работи се изведени во 2001, 2002 и 2008 година, врз основа на претходно изработени два Елабората за конзервација, реставрација и реконструкција во 2001 и 2008 година.

Евалуација на научен труд (реден број 24)

24. **Нацев Трајче.**, Звонимир Николовски, Веселинов Драган., (2018), *Античката патната комуникација Астибо – Визианум*, *Гласник*, год.62, бр.1 и 2. ISSN 0583-4961.

Патната комуникација има голема улога во развојот на градовите и на населбите, зашто особено брз економски развој имаат градовите каде што се вкрстуваат повеќе патишта, токму какви што се и нашите центри Астибо и Визианум. Античката патна комуникација Астибо – Визианум влегува во втората категорија патишта кои поврзуваат два регионални центри. Патот е колски, ист како и магистралните патишта. За регионот на Овче Поле, за разлика од територијата на Куманово, постои уште една варијанта, која е многу посложена во однос на претходната. Оваа траса би била истата до Мустафино, од каде што патот се протега кон Буриловци, потоа кон Немањци, Орел, па сè до селото Стањевци или Долно Ѓуѓанци, од каде што по истата траса ќе продолжи сè до Визианум.

Евалуација на научен труд (реден број 25)

25. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2018), *Ризици и опасности од елементарни непогоди кај објектите и местата прогласени за културно наследство на територијата на Источниот Регион*. Зборник на трудови од Петтиот меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан I“. ISSN 978-608-4714-99-6.

Речиси кај сите споменици од османлискиот период кои се наоѓаат во Источниот регион, пожарите претставуваат потенцијална опасност која би предизвикала нивно оштетување или уништување. Исклучок се оние кои се руинирани и не подлежат на

процена на загрозеност од елементарни непогоди како и Кучук Емир Султановиот мост каде како потенцијална опасност се јавува единствено поплавата. Останатите видови на елементарни непогоди не можат да предизвикаат штети кај ова материјално добро. Иако ваквите процени, односно видот на опасноста и степенот на загрозеност од истата кај спомениците се врз основа на Процените на загрозеност на подрачјата на општините од Источниот регион, сепак потребен е поинаков концепт и пристап кон сето ова. Пред сè, се мисли на вклучување институции и стручни лица од повеќе области кои имаат директи или индиректни врски со заштитата на материјалното добро за да се извршат детални анализи што ќе дадат соодветна проценка на загрозеност од елементарни непогоди кај спомениците од османлискиот период. Со тоа ќе се овозможи навремено и ефикасно спроведување на мерки и активности како и рационално искористување на силите и средствата за заштита и спасување на овие споменици.

Евалуација на научен труд (реден број 26)

26. **Нацев Трајче.**, Веселинов Драган., (2018), *Културната историја на градот Штип од антиката до доаѓањето на Османлиите*, Годишник на асоцијација „Онгъл”, 12 (16). ISSN 1311-493X, Годишник на асоцијација “Онгъл”, Том.16. год.XII. ISSN 1311-493X.

Животот во градот Штип започнува на средновековната тврдина Исар која никнува врз урнатините на античкиот град Астибо. Лоцирана е на едно доминантно возвишение помеѓу реките Брегалница од север и запад и Отиња од југ, во централното градско јадро, со правец на протегање север – југ.

Најстарите траги за постоење на живот потекнуваат од енеолитскиот и од класичниот период (фрагментирана садова керамика) откриени во секторот Стара Кланица кај средновековната црква Св.Власие и некрополата Марков Камен кај црквата Св.Тројца или уште позната како Чепреганова Црква. Постои размислување дека на Исарот била населбата од класичниот период, додека некрополата на населбата била лоцирана на локацијата Марков Камен, на растојание од околу 500 м, западно од црквата Св.Тројца позната кај штипјани како Чепреганова црква. Римскиот, доцноантичкиот и средновековниот културен хоризонт, досега се откриени на акрополот и источната падина на тврдината Исар и на неколку локалитети во непосредна близина на Исарот.

Евалуација на научен труд (реден број 27)

27. Petrova, Svetla and Nacev, Trajce (2019), *The Sarcophagus with Amazonomachy from Bargala*, *Folia Archaeologica Balkanica*, IV.. ISSN 1857-5307.

Саркофагот бил откриен при редовни археолошки ископувања во текот на 2010 г. Но два други фрагмента биле откриени уште за време на ископувањата во 1971 г, коишто ги дополнуваат сознанијата за неговата декорација. Зачувани се само релјефите во долниот дел на една од подолгите страни, како и на левата кратка страна. Релјефите на пократката страна биле исчукани и ѕидот бил грубо замазнет уште во христијанскиот период кога коритото на саркофагот било преупотребено. Авторите не ја исклучуваат можноста и десната кратка страна да била декорирана со релјеф. Втората долга страна не била декорирана и токму таа била свртена кон набљудувачот, кога саркофагот бил пренаменет како корито за чешма. Претставена е Амазономахијата, една од епизодите на Тројанската војна, многу популарен мотив во декорацијата на римските саркофази во текот на II-III век. Најверојатно како централна сцена била претставена, но не е зачувана, битката меѓу Ахил и Пентесилаја, царицата на Амазонките. Зачувани се делови од телата на други парови учесници, амазонки и грчки војници. Аглите меѓу оваа долга страна и двете кратки

се декорирани со исправена фигура на Нике/Викторија со венец во рацете. Начинот на распределување на некои сцени и претстави и неукрасената втора долга страна се белези на римските центри на производство на саркофази. Но, други паралели за целосната композиција и за иконографијата и стилот на одделни фигури демонстрира силно влијание на центрите од Атика, кое достигнувало на север до Тесалоника и на југ и југоисток до Мала Азија и Палестина. Поради користењето на локален мермер од рудникот Сивец, саркофагот од Баргала може да се смета како дело на патувачки мајстор од Атика или за локална имитација на атичка продукција, изработен за истакнат граѓанин на Баргала. Авторите врз основа на техничките и стилските црти го определуваат овој споменик кон првата четвртина на III век.

Евалуација на научен труд (реден број 28)

28. Нацев Трајче., Веселинов Драган., (2019), *Влијанијата и последиците од елементарните непогоди кај спомениците од османлискиот период во Источниот Регион*, Меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан“, Зборник на трудови од Шестиот меѓународен симпозиум „Денови на Јустинијан I“. ISSN 978-608-4714-99-6.

Во овој труд презентирани се спомениците од османлискиот период кои се наоѓаат на територијата на Источниот Регион. Во рамките на овој Регион влегуваат општините: Берово, Пехчево, Делчево, Македонска Каменица, Винаца, Зрновци, Кочани, Чешиново-Облешево, Пробиштип, Карбинци и Штип. Меѓутоа во некои општини од овој Регион немаме споменици од османлискиот период поради што понатаму во текстот истите ќе бидат изземени. За оние, пак, каде има османлиски споменици, наведени се видовите на елементарни непогоди кои би можеле да нанесат некакви оштетувања кај ова материјално добро или, пак, да го уништат истото. Покрај ова ќе се потенцира и степенот на ризик од елементарни непогоди кај спомениците од османлискиот период. Така ќе се создаде можност да се увидат потребите за заштита и спасување на овие споменици во случај на појава на елементарни непогоди. Во Источниот Регион можат да се сретнат следните видови на споменици од османлискиот период: џамии, безистен, мост, кули и теќиња. Во некои општини од Регионот можат да се најдат сите овие споменици, во други само некои од нив, а во трети, како што и претходно е напоменато, нема споменици од османлискиот период.

Евалуација на научен труд (реден број 29)

29. Нацев Трајче., Веселинов Драган., (2019) *Заштита на стопанските места во доцноантичкиот период во виничкиот, кочанскиот, штипскиот и светиниколскиот регион*, Годишник на асоцијација „Онгъл“. Том.17, год. XIII. ISSN 1311-493X.

Рудниците, патиштата и граничните премини во доцноантичкиот период претставувале места кои биле од големо значење за развојот на стопанството во едно општество. Поради ваквото значење овие стопански места во доцната антика биле заштитувани со цел да се одбранат од разни непријателски дејствија. Заштитата на стопанските места во овој период се изведувала преку изградба на утврдувања. Вакви видови на утврдувања од доцноантичкиот период се наоѓаат и во виничкиот, кочанскиот, штипскиот и светиниколскиот регион.

Научни трудови со импакт фактор**Евалуација на научен труд (реден број 30)**

30. Stojanovski, Darko and Arzarello, Marta and *Nacev, Trajce* , Middle Palaeolithic stone-tool technology from the Central Balkans: The site of Uzun Mera (eastern Republic of Macedonia), *Quaternary International*, 476. pp. 63-69. ISSN 10406182.

Балканскиот Полуостров, дали служел како прибежиште, транзитна зона или и двете, во секој случај одиграл клучна улога во популационата динамика во Европа во праисторијата. Сепак, Балканот е многу малку застапен во податоците од европската археологија. Во оваа статија е презентирана колекцијата новооткриени камени орудија од средниот палеолит од локалитетот Узун Мера во Источна Македонија. По спроведеното теренско истражување, кое вклучува различни методи на рекогносцирање и ископување, како и техно-економска и тафономска проценка на откриените камени орудија, Узун Мера се определува како типична среднопалеолитска колекција од артефакти, која се вклопува во моделот на мошне варијабилниот Балкански комплекс. Квалитетот на суровината го одразува селективниот пристап на праисторискиот мајстор, кој резултирал со релативно ниска литолошка варијабилност, каде што мали блокови од суровината којашто била користена за обработка сè уште се присутни на теренот. Нашите резултати придонесуваат за подобро разбирање на палеолитот на Балканот и даваат информација за процесот на популација во регион во кој претходно многу малку истражувања се вршени.

Објавени трудови во периодот од 2015 до 2019 година, во домашни научни списанија или публикации (со реден број од 31 до 36)**Евалуација на научен труд (реден број 31)**

31. *Нацев Трајче* (2017) *Конзерваторско реставраторски работи на објект Мала терма на археолошкиот локалитет Баргала, Археолошки информатор* бр.1. ISSN 2545-4536.

Конзерваторско реставраторските работи се изведени на хипокаустичниот под, хипокустичните столбци, на кадата, внатрешното лице на малата терма и на фурниумот со конзерваторско - реставраторските работи и со делумната реконструкција на објектот е постигната целта, а тоа е максимална кознервација, со што е спречено понатамошното пропаѓање на објектот и тој е доведен во фаза на презентација пред пошироката научна и културна јавност.

Евалуација на научен труд (реден број 32)

32. *Нацев Трајче.*, Секулов П. Ване (2017) *Археолошки истражувања на Могила „На Манастир“ с. Габревци општина Конче, Археолошки информатор* бр. 1. ISSN 2545-4536

Општина Конче се наоѓа во Југоисточна Македонија, помеѓу општините Штип, Радовиш и Струмица. Се простира на површина од 223 км² во правец југоисток – северозапад, вrameна со масивите на планините Смрдеш од североисток и Градец и Конечка планина од југозапад, на надморска височина од 400 до 800 м. Со рекогносцирањето на таа територија во 2008 година се регистрираа 10 могили¹, две повеќе од рекогносцирањето изведено 1976 година од страна на стручна екипа на РЗЗСК. Локалитетот Манастир се наоѓа околу 2 км северозападно од с.Габревци, 300 м североисточно од локалниот пат кој води кон селото. Могилата, особено нејзиниот врв, е вонредно доминантен во својата

местополжба со надморска височина од 462 м. Од врвот на могилата има визуелен контакт со целата долина на Крива Лакавица со околните планини. Во 2006 година, од страна на месното население беше пријавено нелегално копање на локалитетот Манстир, село Габревци. По пријавата беше известена Управата за заштита на културното наследство - Скопје. Поради презафатеност да изврши увид, а поради итноста, Управата ја овласти НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј - Штип, да изврши увид на локалитетот. Увидот беше извршен и за него беше поднесен извештај до Управата за заштита на културното наследство на Р Македонија 2. Заштитните археолошки истражувања на Могилата се изведени во 2008 година 3. како резултат на увидот направен во 2006 година.

Евалуација на научен труд (реден број 33)

33. Нацев Трајче (2018) *Конзерваторско реставраторски работи на подот во малата црква на археолошкиот локалитет Баргала село Горен Козјак*. Археол. Информатор, 2. pp. 165-172, ISSN 2545-4536

Конзерваторски-реставраторски работи: Наос Затворањето на просторот каде е вршено конзерваторско-археолошкото истражување е изведено со назименични слоеви на камен и земја и со полевање на вода сè до висинската кота каде треба да биде поставена бетонската подлога. По затворањето е извршено нивелирање на просторот на наосот и на презвитериумот, водејќи сметка дека презвитериумот е за 0.15 м повисок во однос на наосот. Надсидување на супструкцијата, а потоа монтирање на основата на кацелот, на иста висинска кота како пред демонтажата и надсидувањето на амвонот. По завршувањето на сите подготвителни работи, е поставена бетонска подлога со дебелина од 0.07 – 0.09 м, по целата површина на наосот и во презвитериумот. Потоа е поставена патеката од тули од влез. Врз бетонската подлога е поставен слој од жолтеникава ризла со дебелина на тулите Нартекс: Поради појавата на подот од камени плочи, кој временски одговара на втората градежна фаза на епископската базилика, е одлучено прво да се изврши целосно истражување на просторот во нартексот. Презентацијата на подот да биде на втората градежна фаза со под од камени плочи, кои ќе одговараат на објектот со профан карактер, кој бил во функција како економски дел на епископската базилика од нејзината втора градежна фаза.

Евалуација на научен труд (реден број 34)

34. Нацев Трајче., Стојановски Дарко (2018) *Археолошките истражувања на локалитетот Киселичка Пештера, с.Киселица, Делчево*, Археол. Инф, 2. pp. 27-34. ISSN 2545-4536.

Археолошките истражувања во Киселичка Пештера, авторитети реализираат во рамките на проектот Пајонски утврдувања и населби по долината на река Брегалница. Во Пештерата досега не се вршени археолошки истражувања. Во трудот се презентирани резултатите од сондажните археолошки истражувања во внатрешноста на Пештерата, реализирани во 2017 година.

Евалуација на научен труд (реден број 35)

35. Nacev, Trajce and Angelovski, Bosko (2019) *Атриуми во ранохристијанските епископски центри во Република Македонија*, Зборник на трудови Струмица.

Атриумите во 4 и 5 век на целата територија во источното и западното римско царство имаат иста улога. Тие претставуваат место од каде тргнува целата поворка кон базиликата, без разлика дали прво тргнува првосвештенството или верниците и во нив

остануваат само непокрстените христијани од каде можат да ја слушаат литургијата. Во 6 век, како резултат на сè поголемиот број на христијани, улогата на атриумите е променета и тие сега не се место, строго определно само за непокрстените, туку и за покрстените христијани од каде можат да ја следат литургијата. На територијата на Р.Македонија, во рамките на археолошките истражувања, атриуми, откриени се во епископските центри: Стоби, Хераклеја, Скупи, Лихнид и Баргала.

Евалуација на научен труд (реден број 36)

36. Atanasova, Plinka and Nacev, Trajce (2019) *Нови сознанија за стопанско-економскиот дел во Баргала*, *Macedoniae acta archeological*, 21. ISSN 0350-1639.

Реализираните истражувања во периодот 2007-2011 год. ги дополнуваат и делумно ги заокружуваат досегашните сознанија за секторот Епископиум. Со дефинирањето на дел од новооткриените содржини сè поочигледна е и намената на објектите прилепени кај обидието на просторот од аголната или кулата 6, па сè до североисточниот влез. Според карактерот на објектите, целиот споменат простор го вбројуваме во стопанско-економски простор кој бил во функција на епископскиот центар. Од досегашните сознанија, засновани врз извлечените заклучоци при истражувањето на целиот овој простор, видливи се две хронолошки издвоени градежни фази.

Стручно – апликативна и организационо – развојна дејност

Кандидатот вонр.проф. д-р Трајче Нацев, учествува во стручно – апликативната и организационо – развојната дејност на Универзитетот во периодот од 2015 до 2020 година:

- раководител на институтот за Историја и археологија, на Факултет за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип;
- член на Универзитетски сенат;
- рецензент на научната книга *Таор*, од автор Киро Ристов;
- Член на уредувачки одбор на:
 1. Зборник на трудови од меѓународниот симпозиум во организација на Факултет за образовни науки при Универзитет Гоце Делчев Штип;
 2. Зборник на трудови од меѓународниот научен симпозум, во организација на научното друштво за етнологија, фолкористика и антропологија *ОНГЛ, Самоков, Р.Бугарија*;
- член на Комисија за рецензија и одбрана на докторски труд на Институтот за историја на уметноста со археологија при Универзитет „Кирил и Методи“ – Скопје на м-р Душко Цветанов;
- коментор на еден магистерски труд одбранет на Конзорциум универзитети (Италија, Шпанија, Португалија) на м-р Андреј Мачкоски;
- член во комисија за одбрана на 20 дипломски труда.

Во истиот период вонр.проф.д-р Трајче Нацев раководи со следните проекти:

1. Палеолитот во Источна Македонија.
2. Пајонски утврдувања и некрополи по долината на река Брегалница.
3. Конзерваторско реставраторски работи на објект Скана на археолошки локалитет Скупи.
4. Конзерваторско реставраторски работи на објект театар на археолошки локалитет Скупи.
5. Конзерваторско реставраторски работи на римски театар на археолошкиот локалитет

Стоби.

6. Конзерваторско реставраторски работи на објект Сена на археолошки локалитет Стоби.
7. Конзерваторско реставраторски работи објект на Кула 1 на археолошкиот локалитет „Кале - Стрезов Град” с.Челевец, Демир Капија.
8. Конзерваторско реставраторски работи на полукружен плоштад Виа Сакра на археолошкиот локалитет Стоби.
9. Конзерваторско реставраторски работи на бедемот на централниот комплекс на локалитетот Вардарски Рид, Гевгелија.

Вонр.проф.д-р Трајче Нацев е раководител и кораководител при изработка на основни проекти за конзервација, реставрација и реконструкција:

1. Основен проект за конзервација, реставрација и реконструкција на сценската зграда на театарот во Скупи.
2. Основен проект за конзерваторско реставраторски работи на палатата на археолошкиот локалитет Кале.
3. Основен проект за конзерваторско реставраторски работи на преградните бедеми на археолошкиот локалитет Кале – Скопје.
4. Основен проект за конзервација и реставрација на бедемот на централниот комплекс на локалитетот Вардарски Рид, Гевгелија
5. Основен проект за конзервација и реставрација на Кула 1 на археолошкиот локалитет „Кале - Стрезов Град” с.Челевец, Демир Капија.
6. вонр.проф.д-р Трајче Нацев е учесник и во проектот: Праисторијата во централна Македонија, (сондажни археолошки истражувања во Топла Пештера клисура Бабуна).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на детално извршениот преглед на поднесената документација од кандидатот за биографските податоци, наставно – образовната, научноистражувачката и апликативна дејност, Рецензентската комисија констатира дека вонр.проф. д-р Трајче Нацев има високи наставни, научни, стручни и професионални достигнувања и покажува темелна посветеност во извршувањето на работните и професионални активности.

Во периодот од 2015 до 2020 година вонр.проф. д-р Трајче Нацев има постигнато одлични резултати, кој зад себе остави бројни оригинални научни публикации, раководи и учествува во научноистражувачки проекти и електронски изданија на учебни помогала.

Согласно Законот за високо образование, Правилникот за критериуми и постапката за избор на наставно – научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ Штип и распишаниот конкурс, вонр.проф.д-р Трајче Нацев во целост ги исполнува сите услови да биде избран во звање **редовен професор во наставно научната област Класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура**, на Факултет за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ Штип и за целокупната активност во извештајниот период има остварено (НО+НИ+САОР)= **513** поена.

Имајќи ги предвид сите факти што се наведени во овој извештај, како и освоените поени од неговата активност од наставно – образовната, научноистражувачката и стручно – апликативната дејност, Рецензентската комисија му предлага на **Наставно научниот совет на Факултет за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ Шти** да го избере **вонр.проф.д-р Трајче Нацев во звање редовен професор во наставно научната област Класична археологија: грчка и римска култура; римска провинциска култура.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

проф.д-р Виктор Лилчиќ Адамсен, редовен професор, претседател, с.р.

проф.д-р Елица Манева, редовен професор, член, с.р.

Бошко Ангеловски, редовен професор, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјата		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Избор во звање вонр.проф.	1	40			40
	ВКУПНО					40
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно уметнички активности	Поени				
		Во земјата		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Научен труд објавен во списание со ИФ (прв автор, втор автор, останати) останати: научен труд со реден бр.30			1	5	5
2.	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор, втор, останати) прв автор: научен труд со реден бр. 1,2,3,4,,7,8,9,10,12,13,14, 15,18,19,20,22,23,24,26,28,и 29. втор автор: научен труд со реден бр. 16,21, и 27	15	9	6	9	189 X 1.3 = 245
		3	6			18 X 1 = 18
3.	Научен труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови (со меѓународен уредувачки одбор) на научен собир научен труд со реден бр.5,6,11,17 и 25	5	9			45 X 1.3 = 58

4.	Објавени научни трудови во научни списанија или публикации со реден број од 31 до 36 прв автор: научен труд со реден бр:31,32,33,34 и 35 втор автор: научен труд со реден бр. 36	5 1	2 1			12
5.	Одржано предавање по покана на научна институција: 1.Факултет за историја при Универзитет „Кирил и Методи“, Велико Трново, Република Бугарија			2	3	6
6.	Учество на научен собир со реферат (постер/усно), концерт во земјава и во странство Воземјата со реден бр. :1,2,3,4,6.7.10,11, 13,14,15,16 и 17 Во странство со реден бр:5,8,9,12 и 18.	13	1	5	2	23
7.	Раководител на научен проект	9	4			36
8.	Учесник во научен проект	1	2			2
9.	Член на уредувачки одбор на научно списание (СЦИ/ЦА/ останати)	1	2	1	3	5
10.	Член на организациски или научен собир			1	2	2
11.	Рецензент на научен труд (СЦИ/ЦА/останати) Книга 1	1	2			2
	ВКУПНО					414

Р. бр.	Стручно апликативна дејност и организационо развојна дејност	Поени				
		Во земјата		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Книга/учебник Киги со реден бр.1,2,3 и 4 Учебник со реден бр. 5	4	40			
		1	10			50
2.	Раководител на Институт	1	4			4
3.	Член на универзитетски или владини тела	1	5			5
	ВКУПНО					59
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					513